

ССРЭ-НИҢ УЛУСТАРЫНЫҢ

Бүтү журттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 20 (9395) Четверг, январь 24, 1974 чыл

1925 чылда үндээлеттинген Өртүз 2 көп.

Степан САРЫГ-ООЛ.

ӨӨРҮШКҮНҮҢ ЫРЫ

Акы-дуңма төрөл чоңуң чөмөл дие.
Адап, санап тодарардыр үе хай-дур:
Айже бедик көдүрүлгөш, эргий умжуп,
Айтып берейн, оортан носуң: ССРЭм бо!
Чуртум улуг, чоңум хей сөөк, чүрээ чаңгыс
Шүптүзү-ла чөлөнгиним, акы-дуңмам.
Өскөлөжип, адаанашпас — найырадыг
Өңүк, төрөл дээди куш бооп төртүтүңгөн.
Делегейге хоңгуг ырлар өткүт умар
Делгем Улуг ССРЭ-ниң хеймер кызы —
Ленин орден хавыялыгы Тывам олгу
Идегелим, өөрүшкүм ырлар чор мөм!

КУШ-АЖЫЛЧЫ ЧЕДИШКИННЕРЖЕ

ЯНВАРЬНЫҢ КУУСЕТТИНГЕН

«Тыва даг-дугу» комбинаттың арыггал фабрикасының директору Г. Ф. Мананов-биле бистиң корреспондентивис телефон дамчыштыр харылашкан, январь айның баштайгы ийи он хонунда коллектив намчар ажылдаанын сонунгап айтырган. Григорий Федоровичиниң харызын мыскалы-биле моңо адаанма парладыкчыс.

СЭКП Топ Комитетинин партияга, совет улуска Кыйгырын, үлетпүр, тудуг болгаш транспорт ажылдакчыларын Бүтү-эвилел социалисттик чарыкынның дугайында партия болгаш чазактың доктаалы бистиң хой националдыг найырадыг коллективиниң политиктиг база куш-ажылчы көдүрүшкүнүн хайныктырган. Ону арыггалчыларын бо айның эрткен ийи он хонунун ажыл-ажынын күндөлдери долау-биле бадыткап турар.

Арыггал фабрикасының ишчилери 2850 тонна даг-дугун чуртка берген, ол январь айның онаалдазындан 390 тонна хой. Эрткен чылдын бо үезинде бүүдүргөн продукцияндан 780 тонна хой болуп турар.

Арыггал болгаш үрмөктөп-сорттаар комплекст цехтеринин эелчелер аразында социалисттик чарык чылдын баштайгы хүнериндеп эгелаш калбарган. Ээлчег, кижжи бүүрүзү хүн нормазын чүгле ажык күөсүрүн дөш туржугу турар. Арыггалар цехте Сагит Гайдуллинниң ууртканы бирги эелчегини көргүзүптери аки. Олар бо айның планын хуусаа беринде күөткөш, даалгадан ажык 118 тонна даг-дугун берген.

Баштайгы чедишкениге менээрденмей, ону улам быжыктып, көвүдөң дөш коллектив нежигүнери ажылдап турар.

БАШТАЙГЫ ХҮННЕРДЕН-НЕ

Ква-Хем районун «Тилеке» колхозунун малчылары мал ажылчылыг хой продукциязын бүүдүр болгаш бөлөктөр дөш чаа ылдын баштайгы хүнериндеп эгелаш кызыммаккай ажылдап кирген. Январының 20 хонунун дургузунда 28,5 тонна элти, 34 тонна сүтүгү күрүчөгө саткан. Ол дөрге ай планының үштүң ийи кезеңден хой болуп турар.

Колхозун Мажырмаа Давая эргелекчизи Петропавловкада сүт-бараан фермазын ийи саяачылары, бызаа ажаакчылары, катарчылары инектер, бызаалар ажаалдашыне уагт кычаңгыгын салган. Мал ченин рацион сугаар берип тургаш, саар инек бургузундан хүнде 6—8 кг сүтү саап турар.

Колхозун мал хүн кыптан, чөтүр чөм-суур-биле хандырткан. Ылангаш малчылар боттарының мурнунда хуаңагелерин күөсүрүп шыдаар дөргөңгө бүүрүрүдү.

О. ПРГИТ.

ОЛАРНЫҢ ХҮЛЭЭЛГЕЗИ

Чуртталга-коммунал ажылдагы министрствонун авто-транспорт бүүдүргөсүндө И. А. Мишинге уурткан чолаачылар бригадалык эрткен иштинилеп чылды куш-ажылчы чедишкенинде демдеген, чылды чүк сөөртүр, планын онаалдазын ийи ай бурунгаар доосканнар.

Толарадыкчы чылда планын онаалдазын бир ай бурунгаар күөсүрүп, пландан ажык 3800 тонна чүкүт сөөртүрүн, 120 тонна километрин амылдан кызырын хүлээлгесинде айткан.

СЭКП Топ Комитетинин Кыйгырында чиг-этти, материалдары камнарыне кычаңгыг утландырган барыдылаан, бригада 600 рубльдин арык кезентерин, 8 муң литр бензинин, 9 эгеш реэина дугуйун камнап алырып хүлээлгөп турар.

(Бистиң көрр.).

5600 ДИЛГИ КЕЖИ

Тыва респотребсоюзун Кызыл чоогунда дилги фермазы — өлүк-тывыштын уагт бүүдүрүлгөң. Чылдын-на пөсөк деп дилгини өстүрүп, оон хой муң рубль өрткиткеш кешти күрүчөгө дужаап турар.

Бо хүнерде фермазын коллективни 5600 дилги кезин дужаарын долау турар. Ан кезиниң шынары аки, илчангаш бирээзиниң өртгө 70 рубль чедип турар. Инитизи-биле ферма 320 муң рубльдин

өлүүн дужаар тургаш, баштайгы санаашкын-биле бедик 370 муң рубль чедип турар.

Дилги кезин сөөп, ону садар денселинге чедир бөлөктөр талазы-биле бедик көргүзүп Тамара Симельникованың бригадалык чедип алган. Оон дужааган кештери чүгле аки үндээлешкенин болган.

Ан ажаакчызы Валентина Усова чааскан 500 кешти үсчаандан арыстап адырып.

тергиниң ажылдаар. Фермада ол ышкыш хой кеш арыггал кижжи чок болган. Владимир Медведев 1500 дилгини сөөп, бир азы рекорд тургүккан.

Улуг өрткиткеш ам кезин дүргөн алаап, дужаагына респотребсоюзун баштаар чери ферма коллективинге боттук дузаны көргүзүп келген.

В. ЧИСТАЕВ.

ЭРЕС-ШУДУРГУ АЖЫЛ-ИШ

Шап илгы кижилер бистиң республиканың автотранспортчуларының аразында улам көвүдөн турар аларган. Беш чылда хузуунда планын онаалдазын республикада кымында мурнай дооскан, келер ийи чылда боттарында бөлөктөн социалисттик хүлээлгелерни алгылаан № 2 автобүдүрүлгени бистиң солунга чырыттырган беш чолаачыныдан аңгыда ам ийи база бир ийи чолаачы нежежип турар.

Ол дөрге чаңгыс бригадала калы ажылдап турар ийи эжиши Владимир Бобров биле Соном-оол Ак-оол-дур. Оларын ук автотранспорт бүүдүргөсүндө чарыкыс өнүктөр деп чугаалажыры таварылта эвес. Ийи эжиши хууда беш чылып бүүрү доозарынын мырынай кырында келген.

Респотребсоюзун автобүдүрүлгесинде дөрт чолаачы оларын уаңыттыр чоруп орап:

мурнакчы чолаачы Федор Сономов 1975 чылдын октябрынын, чолаачылар Парамон Петров — июльдин, Вениамин Игнатенко — апрельдин, Николай Скопин — февральдин үлүүнде ажылдап турарлар.

Бо ийи автотранспорт бүүдүргөсүнн коллективтери боттарынын аразында социалисттик чарыктыг болуп турарын маңаа немест каары чүгүлө.

(Бистиң көрр.).

МАЛДЫҢ ЧАШ ТӨЛҮ МЕНДИ ДОРУГУП ТУРАП

Бай-Тайга районунун колхозтарының малы хүр кыптан турар. Амгы үеде ажалдагы бүүрүзүң хой массалай хураганнан эгелаш. Бо чүгүлө камнагында көдөш үндөлдөр багай эвес бөлөктөңөн.

Чаш хураганнары доруктуруп өстүрүп салмаңдыктерин мадарчыларга чоруткан. Бо хүнде кешти Бай-Тайга

районда 12,600 хой төрөш, оон 12,600 хурагыны алган. «Тыны» совхозта 4,737 хой, «Бай-Тайга» совхозта 3,438 хой содалып, оон хураганнары менди доруктуп турар. Райкүөсүмүндө көдөш ажалдагы эргелекчи болгаш бөлөктөр дооскарында сөд

циалистери хой төрүд эгелаш малчыларын доктаамал хайгарар, олар чаш хураганнары тарып, дугаалап турарлар.

С. СЕВЭЭН.

Көдөш ажалдагы эргелекчи улуг

БИСТИҢ СОВХОЗТА

СЭКП ТК-ның партияга, совет улуска Кыйгырын Тады районда ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг совхозтуң саяачылары, хойчулары, механизаторлары уагт көдүрүшкүн-биле танышканнар. Партияны чүгүлө документ-биле таныштыр турда, совхозтуң Кара-Булуң сүт-бараан фермазының коллектив, машина-трактор мастерскаяның амылчылары, ижежер-техниктиг амылдакчылары боттарының мурунда агай хүлээлгесин эде көрүп, чаартканыр. Ылангаш МТМ-ниң амылчылары трактор-септедигин март 30-де бүүрү доозар дөң болса, ону чаа хүлээлгесинде март 1-де доозарын иштүрүрүдү.

Септедилериниң соду ажал-херек-биле карышпай турар. Эрткен чылдын дөртүк мурунгалында олар 30 трактор сөптөп турган. Ам 40 трактору, 20 андазыны, 30 саяачыны бүүрү сөптөп дооскан. Январда 6 трактор сөптөңү көрдүгөн. Ону база-ла күөсүрүптери. Оларын аразында орустар, тавалар, ханастар, неместер, эстоплар бар. Ылангаш немест Владимир Редедин № 6 бригадалык өңү көргүзүлгө. Ол бригадала трактор сөптөңүнүн планын күөсүрүптери, Септедилерден Донгак Чыбык-оол, Иван Бургунтосов, Василий Павов эки амылдап, социалисттик чарыктыг тилекчилери болган.

ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг совхозтуң үш сүт-бараан фермаларының ишчилери январь айда чедишкенин амылдаан. Совхоз 608 центнер сүтү бүүдүргөн болгаш оон 597,9 центнери күрүчөгө саткан.

В. ДАНДАР. совхозта партком секретары.

М. А. ЛЕСЕЧКО КЫЗЫЛДА КЕЛГЕН

СЭКП ТК-ның кезигүнү, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының орадакчызы М. А. Лесечко дун Кызылда келген.

Кызыл аэропортунда М. А. Лесечко СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары Г. Ч. Ширшиң, республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы М. К. Мендеев, СЭКП Тыва обкомунун буюр кезигүнери болгаш кезигүнериңге кандидаттар, республиканың болгаш найыскалдың партия, совет, хей-ниити организацияларының, ажылчы чоңарың тыла-лекчилери уткан.

БИСТИҢ БАЙЫРАЛАВЫВЫСТЫҢ ААЛЧЫЛАРЫ

Тыва АССР-ге Улуустарның найырамы орденни тыпысырынга тураскалган бистиң байыраалыкыс кижилери-биле Красноярск крайдан, Хакас автономнуг областан, Кызыл тургут Сабирский шери округундан, Забайкальенин кызыгаар

округундан төлөөлөр дун Кызылда чедип келген. Оларны Красноярск крайкүөсүмүндү даргазының орадакчызы М. И. Жарков, СЭКП-ниң Хакас обкомунун секретары И. Н. Худяков олар баштап чорутар.

Ленин орденниң Тыва АССР-ниң Кызыл туугуна богун база бир орден — Улуустарның найырамы орден чамынапы бээр. Чазактың ол бедик шаңалы — республиканың бүтү ажылчы чоңунун коммунист тургузушкунуна, совет улустуң интернационалы эвилелинге кирген үлүүнү үндөлдөп бөлүр.

ССРЭ — кижжи төрөгөстениң төөгүзүнде эң-не баштай тургустууган хой национал социалисттик күрүне болуп. Улуустарның экономика, культура талазы-биле чектелешкенин биле баштай тавып, чагай амылдарының үндөлдөш — интернационалдык эвилеледе, быжык найырадала дээрин ССРЭ бөдүрүн догушан түрүп келген бичек ажык чылдарынын дургузунда бүтү дөстөйге бардыккай. Совет Социалисттик Республикаларының Эвилели — 15 эвилелден, 20 автономнуг республикалары, 8 автономнуг областтары, 10 национал округтары каттыштырып турар федеративтик күрүне болуп. Ол кайгамчык улуг федеративтик күрүнен составында бактап турарларын он аныла — Тыва автономнуг Совет Социалисттик Республикасы.

Бистиң республика 1944 чылда совет улустарының найырадалыг өт-бүдөсүнө тыва улустуң күөсүн барымдаалап, эни тура-биле каттыжып кирген. Ол үедеп эгелаш Тываның экономика, культурамы акы-дуңма совет улустарының, бирги эзелчеге улуг орус улустун амы-дузаамы-биле кайгамчык хоңгүлдөни алган.

Бистиң догандыр турар амылдарды тонтуп, оварым-калды эскерип көрөзү. КӨДӨ АЖЫЛ-АГЫН. Муңгаранчыг көшкүн амылдар утгундурган. Ону хоңгуг, сууржун, кол-хоңу амылдар солупкан. Эң чыгын шыаалары, хемшер утарыны кастаан. Ызынчың лампочка чамынапкан, дөстөң, чырык бажынарлар суураары чөкө дээр! Орай дүң көрөгө, дөрдө сыдыстар-ла! Куруккан ховуларда чүг-чүс трактор чор аңдарган, хову сымас чалгын чылдар чагай таралаларда комбайннар экинген. Амгы Совет Тываның көдөш чуртумалы бо-дур.

НАЙЫРАЛДЫҢ АЧЫЗЫНДА

Ам Тыва бедик механизастаттыган, сайыраңгай көдө ажыл-агыйлыг республика аларган. Оон херечан бо, 1945 чылда республикага 4,5 муң гектар тарыкта шөлү турган база, 1973 чылда 371,9 муң гектарга чедир өскөн. Чүс чөстөш тракторду турган болса, ам үш муң чыгын. Тараа бүүдүргөсүн өз үезин дургузунда 5,6 гагап өскөн. Көдө ажыл-агый түзгө техника-биле эвес, а харын бедик мергелекчи дүккэй эртемчилер-биле бүүрү хандырттыган. Социалисттик Куш-ажылдык Маалыраар хойчулар Урда Калдан, Ооржак Дайы-Намчал, Монгуш Чола, тракторист Василий Янчак мынаш көдө ажыл-агыйын кайгамчык мастерлери тыгылган. Ол-ла бүтү чедишкенир — акы-дуңма найырадыг ачымы.

Эрте бүүрүтү тыва чер кайгамчыкындан-даа арык тарап, болбаалык аларган. Ховуларны кешир, тайга-сынарыны ажылдар асфальттыг, чаңгыс орустар шойлүгөн, хемшер кешкилдер демар-бетон көвүртүлөр сөстүналган, агаарында укар-хеме кылдыткан. Хойку бажынында сүтүгү шайын аарган олурар, Москвада, Кызылда болган дөстөйге чүү болуп турарын көрүп, дынган олурар. Тоолда дег бо амылдар бала-ла найырадык хайыралы.

Совет Тыва күдө бедик механизастаттыган көдө ажыл-агыйды эвес, а харын үлетпүр бүүдүргөсүн сайыраңгай автономнуг Совет Социалисттик Республика аларган. Бистиң республикада Бүтү-эвилелеге укур-дузалыг «Тыва даг-дугу», «Тыва колхоз» дөш ышкыш уагт бүүдүргөлөр тургустууган. Совет улустарының төлөөлөкчилери үлүк-хуурун кирген. Эң амык хоорайларының бирээни — Ак-Довурак аңаа херечи болуп.

АК-ДОВУРАК — чаалы назынын, найырадалы хоорайы. Бо хоорайда 50 ажык националдары оолдар, кыстары ажылдап турар. Ак-Довурактың чурткачызы, геолог эш Долматов «Чедишкенин үндөлдөш» деп чүгүлө рудиниң бөдүрүп коллективинин чедишкенин чыңап, чонта чаа «Шына» мынаар илсөдүн бижээң: «1964 чылда 1 млн. 484 муң тонна даг масеам дастаңган болса, 1973 чылда барык 6 млн. тонна рудын даг-дугу болбаалар-радыр фабрикаже чоруткан, моңо алган көрөгө, рудиниң бүүдүргө күчүгү эрткен он чылдын дургузунда дөрт катап өскөн... Бо бүтү дөрге улуг найырадык ачымы, рудиниңге ажылдап турар хой национал оолдар, кыстарың улуг үндө-өкөңүн тилекчилер. Совет күрүнесинде, чоңуң эрте-ажыны дөш, эрес-шудургу ажылдак чорукчу, өскө сөөк деп мылга билбес, чаңгыс менди оолдары дег эң-найырадык амылчыларыныкы бедик мергелекчи, харын-даа түскөй эртемниң септалыптар аларган. Чамыктарының агтары бо: Салчак Сеңди, Борис Юрбак, Михаил Фомченко, Виталий Бондар. Олар рудиниң тургустуунындан бээр хол-биле руда амык эгелаш, ан ажалдагы социалисттик бедик мергелекчи чедип алган...»

Эрткен 29 чылдарың дургузунда Тывада эртем, культура кайгамчык чектелди хөңжөң. Республиканың культура одагаларының четкелери — клубтар, кызыл-бүдүрүлгө, библиотекалар шыаа алган. Октябрың социалисттик Улуг революциянының мурунда үжүк-бижжи бедик чок чораш тывалар, ам төрөш дымалың кырында романыны бижин, радиону дынаш, созуунары, дөстөрүн паралап турар аларган. РСФСР-ниң болгаш Тыва АССР-ниң улустун аргын Владимир Осада-оолдун, РСФСР-ниң алдарлыг Тыва АССР-ниң улустун артистери Максим, Кара-кыс Муңау-тарыны, Социалисттик Куш-ажылдык Маалыраар, ССРЭ-ниң Күрүне шаңалының лауреады, Тыва АССР-ниң улустун чыгалакчы Салчак Токанниң, РСФСР-ниң алдарлыг чурукчу Сергей Лазының аттары Тываның бедикеринден ырактан сурагакан. Акы-дуңма улустарының бедик культурамын амылдап, оларны дуаламчы, деткичел-биле бистиң республиканың культурамы кайы хпир хөңжөңин ол чыкк херечилеп турар.

Тон Азияда хөңжүлдө талазы-биле эң-не чыдын калган чорам Тыва совет улустарың хой национал өт-бүдөсүнө бактап кирген, ам сайыраңгай экономикалыг, бедик культурамы мурунакчы республика аларган. Богун Улуустарың найырадык орденни тутууруна кадан тура, чедишкенин-вистин үндөлдөш — улустарының найырамын улам быжык-лаар, төскө беш чылды дөртүк чылдың планын онаалдарын хуусаа беринде күөсүрүп дөш Тываның ажылчы чоңу бүтү күжүн харам чокка бээр дөргөңгө бүүрүрүр ужураут бөс.

НАЙЫРАЛАЫ ДЕЛГЕРЕЗИН!

Найыралчы акы-дунма өг-бүлөдө

„Боттарынын националындан хамаарылга чокка, ангы талазы-биле эрге-ажыктарынын болгаш алыс сорулгаларынын ниитилешкек чоруу-биле каттышкан куш-ажык кижилеринин өңдүр чаагай акы-дунма ёзуу бистин чуртубустан төөгүтүнгөн болгаш быжыккан, улустарын хенинчи деп бистин четтүм ёзууга аап тпрыр, социализмнин эн улул болгаш совет кижн бурүзүнүн чүрээнге эн эргим үнелиг чаалап алышкынарнын бирээзи-дир, эштер. Ынчангаш бистер, совет кижилер, ол найыралды кезээде карак огу дег камгалаар бис“.

(Л. И. Брежневтин ССР Эвилелинин 50 чылынын дугайында илеткеленден)

ТЫВАДАН БИР ДУГААРЫНДА

Бистин республиканын транспортунун алдарыг аймакчалыг деп чуртубустан аатты алган, Тыванын аймакчалыгы бир-де дугаарында Улустарнын найыралды орден-биле шаңнаткан ужу-дугуу Канчыр-ол Чимитович Куулар амырларчы эртен огуунун дугайында чугаалап бээрге, оң /оөрү аажок со-нуургап амырларчы чүвө. 1945 чылдың чайгы хү-нери. Ол бодунун төрттүнгө-ни Сүт-Холдун Ишкин шынаа-зынга аязынга дуузалып, шарылар-биле тараа тарып турган. Шарылар бурунгаар чет-күргө, андамынын бизи чур-тун дадамынадыр, кара дил-диңер кылдыр шугунаагай деп, шынылар тыртып турган. Бир-де хүн чер андырып тур-да, өрү кудай дугайында дик-миттиг дааш дыналым кел-ген. Адашчылар аяк дээрне өрү көргөн. — Ужар-эме-дир ачай! Айттымыкш барып көрөлөм, ачай. Че шыны! — деп, алгы-раш, бичин Куулар маңдап ийил болган. — Ээй, олгум. Ол куштан дүргөн ужар чүвө-дир, айт-тырымыс учуп чыдырыпты-ла, дедир ужар үнө бээр боор. Ол ам Сүт-Аксинга барып хо-нар-ла мыйнап, олгум — деп, ашак олгун оожуктурган.

Оол ара соксааш, Хемчик унуу өрү көрүп алгаш кезек турган. Куулар ачазынын ча-ныга келген, «булуттар ча-ны-биле ужулар ол холгени башкалар кылдыр өөренип ал-дымза аа, ачай?» дээ. — Өөренирге чуткүлдүг кижн болгай сен, чепле чу-гаалар чүвөн ол-ла болгай. Ам ол артында-ла тоол-домак-та дег эвес, кырымыс-биле ужул эрти, херек кырында ка-рамыс-биле бүзүрүк көрдүсүз ишкэжыл, олгум — дээш, ашак олгун оожуктурган каан. — Ачазың өрөөлү, бодум-нун күзүм каттыкшып, саргыс дег бүткөн болбазыкпе — деп, Канчыр-оо Чимитович оожу-м чугаалар чачытын сал-байн, улумчыл-дыр. — Кызыл-дын № 2 ортумак школынын дооскаш, ужар чүвө школа-нын доозук алганым бо-ла болгай. — Кызылдын авиабудурулу-гунда ам 20 ажык чылда ужу-дукчулаан бо шалыгыч күш-ажыкчы өөрүшүк-дээ, сүр-тениг минуталарга-дээ тавар-рышкылаан. — Ындыг берге минуталарыг болушкун каш чыл бурунгаар болган. Бир-де катат каан аяк хүндө ол Мурнуу Аржаан че-дер пассажирлерин самолётка олдуртуп алгаш, адаккычкы ужулуп үнүкөн. Ак-көк дү-

дүскөктерлиг, кара-ногаан апарган көстүп чылар калбак аргалалыг сыннар кырында келген. Экинжак ужудушкуну-лу чедишкениг улумчылгап орган. Хай болуп, хенертеп Кууларынчн самолётуну мото-ру шугут ажылдавып барган. Ынчаала-даа ол амин эртир мугдөсөйи, чүвөниг ут-шини тып алган. Самолёт шында-рып балыккан. Хондулар деп шиптирлээш. Кудай беднилен окталкан даш дег боду берген техниканы ол канчал хондуру-кан деп? Адаанче көөргө, хараңгы шыныларым онгар чооталар ону уткувунга белен чыткан. Карак чыеш аразында сагыш-ка кирген болдалар белик мер-гежилег ужудукчуну будала-дырып шылаваан. Аргаларга бүргеткен кылдар дагнын ба-рында бичин немдик чер көстү бээрге. Куулар машиназын өч-кө утталып, Аас-кежик, чүг-дөн артык аас-кежик Ужуду-чу самолётту шала хилелди-бадыра-дээ рүлдүк быжыг туткан. Черге чокушупал, ка-дыр немдикке чынгеш кылдыр хондуруткан. Ол оон Ёзул эр-ес-мадырлыг чоруу болуп, Кызыл аэропортуңуң төөгүң-ге алдын ужуктар-биле бижит-тениг. Пассажирлеринг кай-зы-дээ ажыраан... Төрөн чиринин ак-көк дел-гемнеринге ол нитизи-биле 13

мун шак ужудушкуну кыл-ган, азы агаар делеминге 540 хонукту эрттирген-дир.

Бодунуң ужудукчу мергежи-линге 30 ажык аныктарым өөрткөн. Олардан Васильей Мишора, Юрий Савинов, Вик-тор Луктанов ам Красноярски-де «ИЛ-18», «АН-24», «ИЛ-14», «ЯК-40» болгаш өске-дээ хе-вирини улут самолёттарың башкарып турарлар.

Белик мергежилдиг өөрүндөн өөренир, бодунуң билини, дур-жуглазын өскөкөргө дамчыдып бээр чаагай нарбал бистин авиабудурулениң хей нашо-на кижилег улуг коллективни-ни дүрүмү. Ынчанамай кан-чаар, шугутуусу чачгыс де-ниң — Совет Төрүн чуртуву-су туа төдери болгай бис. Со-рулгамыс база чачгыс — Төрөн чуртувустуң чечектелишкени дээш туржуп турар болгай бис.

1973 чылдын февраль 9-та бистин чурт Аэропортуң 50 чыл болган оюн байылаан. Ол хунда шаңнатканын аразында Канчыр-ол Чимитович Куулар Тыва респу-бликанын найыралды орден-биле шаңнаткан. Кызыл хоорай Со-веттинин улудукчусу бо хү-нерде Красноярск хоорайда ай хуусаалыг курста өөренип ту-рар.

А. МАКАРОВ, Кызыл аэропортуң командиринин полтичка талазы-биле оралакчымыс.

Чаңгыс ай тыныштыг бис, чаңгыс хемниң унунда бис

Тыва биле Ханасия — чоок кожалар. Саянын өг-бо таза-зында чурттап чоруу улустар шаг-төөгүдөн бээр бот-ботта-рын билчир чораннар. Тайга-сын амыр орук-чири берге черге чурттап чораша-даа, олар азыгыт, чада-да бол, аал-ораныга киржиң, ха-дунма найыралын быжыггап аалды-кы чораннар. Аякы араатар биле хакас кадарчылар хаан-ыг ёзу-төрениң караңгы будуулук үезинде-дээ сагыш-сет-килинги, аажы-чанын, чачымын, чырытылгы аас-ке-жимитиг чуртталга дээш чүткүлүнүң талазы-биле күзөл-соруу чачгыс чоран. Найыралды харылзааларың, деткимчениң болгаш дузаламчының хей саныг фактылары бар. Хакас эртенден Н. Ф. Катанов тыва дылдың долу шинчилениң дугайында ажылдык ымын-даа мурнап чоруткан.

Хакас тыва тывалар улустарың улуг өг-бүлениң кир-ген сонда чалгынарнын херипениң, оларны шаанда хар-ылзаапы чораны, адаларың изел кааны кызымы орук ам алган, найыралды болгаш аны-дунманың делгем орум чат-тылган, ол хүн бурду-ле быжыгып, херип турар. Амгы үе-де Тыва Автономнуг-Республика биле Хакас автономнуг об-ластың харылзаасы алган болгаш быжыккан. Саян ГЭС-тиң күчлүг агрегаттары ажылдай бээр хүн ырак эвес, Тыва биле Ханасия ийи төрөл угбалыштылар чечектелишкениң сантып четпес бедниче көдүрүп үнерлер. Бистин улустары-выстың ол найыралын Коммунистг партия быжыггап, на-налдырып турар.

Аны-дунма найыралдык ыдынты, чогуу, бир эп-сеткилдин хей-хей чүлдөрдөн кестирп турар. Ону Уин-оол Бавун-оол биле Алексей Артин оларның чарымындан-дээ, чогадыкчы интеллигенцияның харылзааларыңдан-дээ көрүп болур. Ол найыралды харылзааларың хакас чогаалчыларың чогаал-дарын тыва дылче очулдуруп турарындан-дээ, тыва чечен чо-гаалдык үндөмчелериниң бирээзи Салчан Тонаның «Араттың сөзү» номун хакас дылга очулдуруп үндүргениңден болгаш өске-дээ чүлдөрдөн көрүп болур.

Хакас литератураның болгаш уран чүлдүк делегациязы-ның составыг киржиң, Тывага аалдап-дээ чордум. Найыр-алдың хүлдүрүгүлериң кара-биле хей көрдүм. Тыва аны-дунма өңүнтүрүн чырын хүлдүрүгүлери, өөрүшкүлүг кат-тыгы, мажый туткулаан дыкыг холдары бистин найыралы-высты улам-на быжыггап турар. Тыва литератураның болгаш уран чүлдүк ажылдачылары Ханасияга баргаш, база ша-кындыг хүндүл болгаш найырал-биле бүргеткен турганын билер мен. Мээң эң чоок өңүнтүрүн Кара-кыс, Максим Му-зуктар-биле чогадыкчы өткөт доозулган сөөлүндө чаагай сеткил ханышыны-биле чугаалажып турдум.

Иммунистг партияның чачгыс ай өг-бүлө кылдыр сы-рый каттыштырганы бүгү совет улустар-биле Тываның бол-гаш Ханасияның улустарын күчүлүг аны-дунма зилел тудуштур наналдырган, өл зилел быжыг болгаш ону чү-дээ чүвө үрөп шыдаас.

Семён ДОБРОВ, «Ленин чолы» солунуң редактору, РСФСР-ниң культу-ра-зынчы алдарыг ажылдакчысы.

Бистин каабак делгем Төрөн чуртувустун кайы-дээ булу-ңуңа, калдыг-дээ булу-ңуңа, тузуг, транспорт болгаш аймак-чалыг коллективиге, адалан организация база өрөөлгө чери-ге бээр болузууса, ында хей найыралын төлөөлекчери чачгыс не толдору дег аны-дунмалыкы ёзу-биле ажылдап, чурттап база өөрениг турарын сетки ханышкын-биле эскер-ип каар бис. Оон бир чыжын Күрүнениң Кызыла башка-рың институтунан безиң көрүп болур. Ында дык хей найыр-алың одалар, кыстары эртенерниң эртинени шигээдиз ап, олар анык салгады өрөдип, кижиздер, келер үеңиз баш-кылары болурунга күженишкениң белекениң турар. Олар-ның чамдыктары бо-дур.

ЧУРУКТА: башкы институтунун студенттери, бирги оду-рулга орус оол Константин Тулин (оң талазындан) биле оон тыва оңуру Павел Сарылар; ийги одурулга украин кыс Надея Тембела биле грузин уруу Сурияван Этери; үшкү оду-ругла азербайжан кыс Адеа Ханджиева болгаш бурят оол Валерий Бурхинов; эң артык одурулга грек Георгий Асла-нов биле немес уруг Эрна Дайк олар-дыр. А. ФЕОКТИСТОВТУҢ фотомонтаж.

ДЕМНИГ ИШТИН БҮЛЕЗИ БИС

«Кызыл тараачын» колхоз Тывага организаастаттынын тургустунун баштайгы кол-лективниг аймак-агылдарың бирээзи Манва аймакка кел-ген чыдырдында колхозтуң орулуна миллион ажык рубль боудуп турган. Экономика та-лазы-биле быжыккан аймак-агыл. Оон сууру барык-ла Ту-ран хоорай-биле тутту берген. Тузуг дык хөгжүп, сайы-раан. Ынчаала-дээ амгы бай-далыңа найын чедерде аяк-Ийин машина-техника-дээ шодурут эвес, мал абы-дээ азын, тара-быдалы-дээ хы-рекиг турду. 1960 чылдарың ортун үезинде белиң «Кызыл тараачын» колхозна 13 авто-машина, 24 трактор, 6 ком-байн турду. Тарыга шоду 5000 гектар, 19 мүн баш хой, өңүлүгү, 2100 баш мал-ды турдуусу.

Партияны болгаш Совет чаадыгын сагыш салымчы-нымың ачызында, хей нашо-нал совет улустун аны-дунма дузаламчы-биле колхоз чыл бүрү шапкан сайыралды ап, карыкка өөздүлдү-ле чаар-тынып, оуп келген. Амгы сууруусу талытты-мас болган. Чуртталга болгай урутар адалан черлериниң ту-дуглары немешти, чаа ма-шина-трактор мастерская, кооптура туттулган. Бистин колхозуус 1973 чылдын кү-түндө союзу ачтырган. Ам союхоста 57 автомашина, 46 трактор, 36 комбайн бар. Ни-ятынн малының бады оранчок өскөн. Ажыл-агыл ам 29 мүн амык баш хонду, чүгүл сар-ник бени 3300 баш аяк бер-ген. Тарыга шоду 6650 гата дөңгөшөл. Черия агротех-никиг болбазардыгазын өж чорудуп, шыи тарыга агротехниргезини шигээдиз алганымн үнелениде чыл бүрүде белик дүжүттү өстү-рүп чамлык шодери гектар бүрүздүдөн-не 27 центнер дү-жүттү берген. А эртен чызын ортумак дүжүт 13 центнер болган. Шинтириг — үшкү чылда күрүгө 2700 тонна та-рык дүжүр планын тургаш, 4500 ажык тоннаны сатты-мыс.

Бо күш-ажыкчы чедиш-кенинде бистин союхта амыкты турар хей найыр-алдыг, быжыг ап найыр-алдыг, бир демниг кижилерниң, оруттарың, укастарың, тываларың, хакастарың,

чуваштарың, белорустарың болгаш өске-дээ нацияларың төлөөлекчериңиз киврег күш-ажыкчы үзүп бер. Амгы үеде союхоста 13 нацияның төлөөлекчери чачгыс кижн дег, найыралды өг-бүлө бо-луп, чурттап, ажылдап, өөр-енип турарлар. Оларны ара-зында күш-ажыкчы мурнак-чылары хей. Чыжың, орус Иван Александрович Серд-зюкин ап көрөз. Ол хойку-кыж. Эртен чызын Иван Александрович 100 хойдан-на 98 хураганы меиди камгалап алган. Тыва Павел Тырыш-казович Байыр база чыдып. Ол хей чылдары Биледег сүт-баран фермазын эргелекчи-леп келген. Дайынчы-дээ, күш-ажыкчы-дээ хызылаар оон хөрөн каастап чоруур. Степан Егорович Топова хакас кижн. Эртен чылдан ол 600 ажык гектар черия тараазын аякагап, союхоста шаңалдыг чери ээлди. Ажыл-ишчи кижилерин сагыш украин Федор Бурикти, эстон Иван Эдлерону киврип болур. Олар баа-ла союхотуң ажыл-иш-чилериниң хүдүткелин чаа-лап алганар.

И. КИЦЫН, союхта профсоюз ком-тединин даргазы.

БЫЖЫГ НАЙЫРАЛ ТУРДА

ажылдап турар хей национа-лдарың төлөөлекчери — ин-женер-техниктиг кадрларын чачыс дем-биле күстектиң чогадыкчы амы-ишчи-дир. Бистин кибизинисте орус, тыва, бурят, украин, белорус, какас, башкар националдар-ның төлөөлекчери бар. Кибиз-диниң кол инженер бурят Анатолий Харламович Харас-еич уйуртулаан-биле орус эинтери Г. Зеленов, М. Се-рвович, башкар В. Деев, Н. Оюн болгаш өскөлериң-дээ киржилеги-биле чаа Шаваан-Арыг төрөаның ин-женер четкилериниң телеви-лени чогаалып кылдымыс.

Хей националдыг коллектив аразында эл-найыралды, чач-ыс чуткүлдүг ажылдап, бот-боттарымыска дузалажып ту-рар бис. Ёзулуг найырал ту-рты быжыг туртушту коллек-тив кылдыр каттыштырган. Аныктар инженер-конструк-тор Анатолий Оюн, инженер төлөөлекчи Борис Шапсар-оол сулар куш-ажыкчы до-вошкымын ап, дүржүлаамы үзүп эинтерин мергежилге өөренип турар.

СЭКП ТК-ның партияга, совет улуска Кийгырым-биле кибиздин амы-ишчи-лары та-нышкыш, бо чызын телеви-лелерни зуусаа бетинде бе-дик шынарлыг күсөдүп, оон өртөк-үнезин чыгедип, куш-ажыкчы будурукчулугуң улам бедире сорулгамы салган бис.

Б. БАПЫР-ООЛ, архитекторлар болуунуң удуртукчуу.

РСФСР-НИН АВТОНОМНУГ РЕСПУБЛИКАЛАРЫНДА

В. И. ЛЕНИНГЕ ТУРАСКААТКАН

Тыванын ном үндүрөр чөй 1934 чылда «Ленин башы» деп ному тыва дылга үндүрүгөн. Ол ийи кезектен тургустунган. Биринчиси В. И. Ленинни документаары кыргыз, ийини кезекте С. К. Токаев «Ленин» болган биче буурай уулар» деп чүүдүлүп барган. Бу ному база В. И. Ленинни аягы, амырдыгына турааскааткан өскө-даа ховар дээ аягыларын Тыванын дыл, литература болган төгүндү эртем-шынчыл институтунга болган Тыва АССР-инин Чыгартылар эвелегинин баштаар чегинге январь 21-де организастан ном делегациядан көрүп болур. В. И. Ленинге турааскааткан темалык кезээ ол хун болган.

Тыванын эртем-шынчыл институтунун директору Ю. Л. Арачын кезекте айткан. В. И. Ленинни амырдыгы, аягы-чорудууларынын, оор өрөөдүнүн тыва уластуу салым-чолунга ужуу-дузанын дугайында илеткеди институттун директорунун эртем таламы-биле ораакчымы Н. А. Сердобов кылган.

Институттук биче эртем ажылдакчы А. Д. Бегин болуучу чугаалымы В. И. Ленинни экономикти өрөөдүнү турааскааткан, төгү секторунун эрелекчи В. А. Дубровский Ленинни идеяларын Тывага кирип, негизинин чыгыларнага тайылбарлаан. Ийини тывага чугаалат тур (В. И. Ленинни чогаалдары тыва дылга очурууга) деп дивизионун эртем ажылдакчы М. Д. Биче-оол кылган, биче-эртем ажылдакчы Ч. Ч. Куулар тыва литературда Ленинни өсүр-хөвиринин дугайында чугаалаан.

КЫЗЫЛ.

Д. ВЛАДИМИРОВ.

КАМАЗЧЕ УГЛАНДЫР

Пермь-Ижевск аразынын газ дамчыдылганын тудуужулары кан доолдарынын сөөгү километрин кампап кирипкен. Чер адынын 247 километр дүртүтүт ол оору-биле Тюмень областын эи байлак газы Барыин Уралды таварты Удмуртиянын найысылалыга чеде бээр. Сибирь газынын аяга чеде бээр автономнуг республиканын хоорайларынын болган суурларынын, үлөтүр бугурууларынын олар чүүл-биле хандырылганы дыка экижидер.

Удмуртия мурунда ак-көк одаар чүүдү акы-дунма Татариан ап турган. Минибаво-Ижевск аразынын ам ажылдап турар газ дамчыдылганы таварты ол олар чүүдөдөр агып чыккан ышкып салгынылар. Ол дамчыдылганы Сибирь газы улам ырай—эрик кавызынын Чолпаларыне чоруптар.

Урал кыжынын кадыг-дошкун байдалдарында тудуужулар улуг демчөөдөр ажылдары күүсеткен. Дамчыдар шугуну ара-арыгарын, суг моондактарын таварты шөйгөн. Оханск районунга Кама адыан кезидир эртери эи нарын участка болган. Маада хемин дүвүнге дөрт километр дөкөрн шөйгөн.

Газ дамчыдылганын тудуу турар шугуннары—уластарынын акы-дунма найысылалынын база бир илереди болган. Орустар, башкирлер, татарлар, удмурттар мында бир деминг ажылдап турар. Амгы үенин белик бугуруучулук машиналары болган агрегаттарын бо тудууге Украинанын, Россия Федерациянын, эвеледешкен өскө-даа республикаларын машина тудуужулары чорудуп берген.

ИЖЕВСК.

Ю. НЕДРОВ.

ТОДАРАДЫКЧЫ ЧЫЛДЫН ДУЖУДУНГЕ

Чурттуу кукуруза шөлүнүн дөрттүн бир кезеэн Кабардин-Балкариянын плантацияларына өстүргөн гибридин сорттарын эрзинери-биле тарып болур. Ол автономнуг республиканын шенелде заводтары Совет Эвилелинин кукуруза тарып өстүрер бугу районнарыне кукурузанын шийидек эрзинерин чорудуп эгелен.

Тус черин байдалына чаччылаач ол культура 1973 чылда бугу чылдар дургузунда эи хөй дөөн—48 мун гектар шөлдү ээлген. Оортан дүжүт база тергини болган—гектардан-на 50 хире центнер.

Чыжээлэрге, эвеночу Т. Ахметов ийи чүс гектарын тус бугуздунден-не 102 центнер кукурузаны, Х. Гутов—107 центнери алган. А мастерлер ажылдап турар «Красный Кавказ» колхоз 1200 гектарын тус бугуздунден-не ортумаа-биле кукурузанын 80 центнер дүжүдүн алган.

Ийини улуг чедикшинер бо черини хову ажылдыг кижилерине бир-ле дугаарында болганы ол эвес. «Красный Кавказ» колхозтун даргазы Башир Тухахова Социалист Күш-ажылдын Маайлары атты тыысканы таварыла эвес. Беш чылдын үшкү чылында шалкып ажыл-ижи дөөн республиканын эи дөөре кукурузачыларына чокта чаа чазактын белик шапналарын база тыыскан.

Тараа культуураларынын талазы-биле улус ажыл-агый планын Кабардин-Балкария дыка ажыр күүсеткен. А кукурузаны куруне шыгжамырында 137 мун тоннаны кириген. Беш чылдын дөрткү, тодарадыкчы чылында чаа дүжүтке бириг черинин тарыла материалы бар.

НАЛЬЧИК.

З. МАЛЬБАХОВ.

ГАЗ ИНДУСТРИЯНЫН МАЦНАЙЫ

Беш чылдын дөрткү чылынын эгеи Чечен-Ингушетияга газ сайырады ажылдап кылар улуг заводтун баштайгы ээлчек ажылдагы киригени белик демделеттинде. Ол заводту Грозныйдан ырак эвесе, Тер сынынын эвеле тудуп турар.

Чурта мынды азымын эи улуг бугурууларынын бирээни—ол бугуруле беш-чылын төлүзүндө республиканын газ сайырады ажылдап кылар анык индустриянын маңайы болу бээр. Оон баштайгы эвелеэн нефть-биле кады тып турар каш-даа миллион кубометр газы хонук салында сайырады ажылдап кылырынга таарыштыр кылган. Тудуп турар ийи ээлчекти ажылдагы кириптерге чылда-ла миллиард-миллиард кубометр газы сайырады ажылдап кылар алар.

Бо завод чүгө үлөтүрге болган чурттага бажынарынга эи чик эрткин ак-көк одаар чүүдү бээр эвес, харын нефть газыдан нефтехимияга эи үнеги келергей арыг бугу-мелдерни база бээр.

Г. НАСОНОВ.

ГРОЗНЫЙ.

ЧАА ЧУРТТАЛГА БАЖЫННАРЫ

1973 чылда Йошкар-Оланын чуртталга фондузунга 100 мун ажыг дөрбөччин метр ажыг чуртталга шөлу немешкен—ол дээрге эски беш чылдын эгезинде турганын ийи каттап хөй-дүр.

Марий АССР-ини найысылалы Ленинский болган Заводской дээр административтин ийи райондан тургустунган. Оларын тус бугурууну чурттагычы чоу—100 мун ажыг кижини.

Чыжээлэрге, Ленинский район республиканын бүгү-ле организациалары болган албан черлеринг, куруне университеттиг, политехника институттук, техникумардыг, музыка болган шии театрлардыг—хоорайнын төп кезини хаара туткан.

Чаа чуртталга шөлдөрүн уламыдан ийи районун кайнаы-даа боттарынын кызыгарларын алгыды бар чыдар. Ленин кудумчуун болган, Юбейи шөлүн каастаан тус бугуру-эне-ле он ийи каз баштайгы ийи бажынын куруне, комиссиязы чаа хулап алган. Хөй квартираларыг чаа ийи бажыны Заводской районунга база ажылдагы кириген.

В. АЛЕНСЕВ.

ЙОШКАР-ОЛА.

(СЭТА-нын иорр.).

АЖЫЛ-ИШЧИ СОРУК КИРИШКИН-БИЛЕ

Улус ажыл-агыйын улам ырай хөгжүдөр талазы-биле тоску беш чыл планынын дөрткү чылын Бызылдын алты заводтун ажылчынары хөй-агыйтгы эгелен. Цех, бригада болган кижини бугурууну кылар ажылдары шагда-ла планнаттыган, социалисттиг хуладелер база алдынган. Партига, совет улуска СЭКП Төп Комитетинин Кийгыларын заводтун коллективни бугу совет улус-биле бир дөмей бурун дозуу-биле дөткөөн. Ычанган СЭКП-ини XXIV съездинин шийтпир-лерин амырдылга чедикширин боттандыра дөй демиселге күш-ажылчы куженишкенини бо тодарадыкчы чылда улам улгаттырар. Төрөөн чуртка эвези чарыгалдардыг, аки шынардыг оор продукцияны бээр, планын оокадаларын хуусаа бетинде күүседип сорулганы коллектив салган.

Беш чылдын шийтпирит чылында алты заводтун ажылчынары Бугу-авилелдин социалисттиг чарыкчына идея-кейлиг кирип, багыт эвес ажылдаанар. Оон түнелдине бугурулуени мурнакчыларынын, коммунисттиг күш-ажыл бригадаларынын болган шалкычыларынын саны көвүдөр. Заводтун мурунда салынган планын оокадаларын күүседиле база чедикширинг болган. Ол бугу партига, комсомол, профсоюз болган өскө-даа хөй-нिति организациаларынын деминг ажылчынын ачылынын ачылында чедип алдынган. Ажы заводтун коллективинде партига организациазы улуг эвес. Коммунисттерни багыт дөгөрөн ажыл-ишке-даа, амырдыл-чуртталгага-даа боттарынын үлөтүр-чижөөн олар көргүзүп туралар. Бугурууге хамаарышкан айтырыллары, ажылчынарын кижизидилгезинге партига организацианын ролун, хөй-нिति организациаларынын ажылынын дугайын болган чамдык коммунисттерин өткөдүн ынынары чертеп айтырыллары партига дуралдарына чугаалары чачыл аларган. Ычанган бо беш чылда заводтун чаа техниканы бугурууге шийгээдип алырынын, продукциянын шынарын экижидер болган ассортиментин көвүдөдөр дугайында улуг кичээлгей салынган. План күүседиле, социалисттиг чарык, комсомол болган өскө-даа хөй-нिति организациаларынын ажылы-база-ла партига организацианын кичээлгейинин түндүгү турар.

Эрткен чыл заводка чедикширин чылы болган. Ычан план баураар 1 миллион 66 мун рубльдин продукцияны сайгарар турган, ону 1 миллион 169 мун рубль кылдыр азынган. Ычангы кидис идеяти 5894 эжети чыл планыдан ажыр бугуруен. Мастер Александр Черменёвту улуртканы идик кылдыр цех 245 мун рубльдин продукцияны бугурутарган, 516,1 мун рубльдин продукцияны бугуруен. Бо дээрге, пландан ийи жатап ажып турар көргүзүп-дүр. Продукциянын санынын көвүдөр турары-биле чергелештир оон шынарын экижизини база айтырып чугула. Чыжээлэрге, бириг сөрттүн кидис идеяни 83 мун рубльдин түнүгү бугурутарган, ону 88 мун рубль кылдыр күүсеткен. Бириг сөрттүн хөй идея база планда көрдүгүненден 3,6 мун рубль хөй кылдынган.

Алты заводтун коммунисттерини барык-ла дөгөрөн боттарынын хуу планнарын ажыр күүсеткенер. Маана продукцияны бугуруенин чыл планын 143 хуу күүсеткен Биченей Монгушович Суван, 168 хуу күүсеткен Григорий Ивалович Гавриченко ышкы коммунисттерни чижекке кирип болур. СЭКП Кызыл хооромунун болган хооруккомунун шийтпирит Кызыл түтүн 9 айларын түнелдине чаалап

алган, завод ону ам-даа бижыг тутушкан.

Заводта 10 бригада бар. Оларын бежи— коммунисттиг күш-ажылды бригадалыг деп аттыг, артканы оо белик ат дээр демиселкип турар.

Ук бригадаларын кижигунери найыралдыг. Оларын аразында орус Галина Пономарева, эстон Калита Юку, украин Александра Лозницкая, хакас Елизавета Малышева, татар Салихова Исмакя, тыва Биченей Суван болган өскө-даа нацияларын төлөөлери бар.

— Социалисттиг чарыкчы оокадаларын күш-ажылды бугуруучулукун өстүрерине, нийтиле бугурулуенин ачыктын бедиричеге мөөнөзүн турарыга улус ажыл-агыйын бугу адираларын ажилдакчыларын СЭКП Төп Комитети кыгыртган. Ол Кийгылары ажылыгыса удурулга бугуруу турар бис—леп, ында партига өте организацианын секретары Галина Тачаева Сайзуу чугаалаан.

Алты заводтун дирекциязы, партига, комсомол болган өскө-даа хөй-нिति организациалары салынган сорулганы күүседиле, продукциянын шынарын экижидерине, ажылчынарын кижизидиле

алган, завод ону ам-даа бижыг тутушкан.

Заводта 10 бригада бар. Оларын бежи— коммунисттиг күш-ажылды бригадалыг деп аттыг, артканы оо белик ат дээр демиселкип турар.

Ук бригадаларын кижигунери найыралдыг. Оларын аразында орус Галина Пономарева, эстон Калита Юку, украин Александра Лозницкая, хакас Елизавета Малышева, татар Салихова Исмакя, тыва Биченей Суван болган өскө-даа нацияларын төлөөлери бар.

— Социалисттиг чарыкчы оокадаларын күш-ажылды бугуруучулукун өстүрерине, нийтиле бугурулуенин ачыктын бедиричеге мөөнөзүн турарыга улус ажыл-агыйын бугу адираларын ажилдакчыларын СЭКП Төп Комитети кыгыртган. Ол Кийгылары ажылыгыса удурулга бугуруу турар бис—леп, ында партига өте организацианын секретары Галина Тачаева Сайзуу чугаалаан.

Алты заводтун дирекциязы, партига, комсомол болган өскө-даа хөй-нिति организациалары салынган сорулганы күүседиле, продукциянын шынарын экижидерине, ажылчынарын кижизидиле

алган, завод ону ам-даа бижыг тутушкан.

Заводта 10 бригада бар. Оларын бежи— коммунисттиг күш-ажылды бригадалыг деп аттыг, артканы оо белик ат дээр демиселкип турар.

Ук бригадаларын кижигунери найыралдыг. Оларын аразында орус Галина Пономарева, эстон Калита Юку, украин Александра Лозницкая, хакас Елизавета Малышева, татар Салихова Исмакя, тыва Биченей Суван болган өскө-даа нацияларын төлөөлери бар.

— Социалисттиг чарыкчы оокадаларын күш-ажылды бугуруучулукун өстүрерине, нийтиле бугурулуенин ачыктын бедиричеге мөөнөзүн турарыга улус ажыл-агыйын бугу адираларын ажилдакчыларын СЭКП Төп Комитети кыгыртган. Ол Кийгылары ажылыгыса удурулга бугуруу турар бис—леп, ында партига өте организацианын секретары Галина Тачаева Сайзуу чугаалаан.

Алты заводтун дирекциязы, партига, комсомол болган өскө-даа хөй-нिति организациалары салынган сорулганы күүседиле, продукциянын шынарын экижидерине, ажылчынарын кижизидиле

алган, завод ону ам-даа бижыг тутушкан.

Заводта 10 бригада бар. Оларын бежи— коммунисттиг күш-ажылды бригадалыг деп аттыг, артканы оо белик ат дээр демиселкип турар.

Ук бригадаларын кижигунери найыралдыг. Оларын аразында орус Галина Пономарева, эстон Калита Юку, украин Александра Лозницкая, хакас Елизавета Малышева, татар Салихова Исмакя, тыва Биченей Суван болган өскө-даа нацияларын төлөөлери бар.

— Социалисттиг чарыкчы оокадаларын күш-ажылды бугуруучулукун өстүрерине, нийтиле бугурулуенин ачыктын бедиричеге мөөнөзүн турарыга улус ажыл-агыйын бугу адираларын ажилдакчыларын СЭКП Төп Комитети кыгыртган. Ол Кийгылары ажылыгыса удурулга бугуруу турар бис—леп, ында партига өте организацианын секретары Галина Тачаева Сайзуу чугаалаан.

Алты заводтун дирекциязы, партига, комсомол болган өскө-даа хөй-нिति организациалары салынган сорулганы күүседиле, продукциянын шынарын экижидерине, ажылчынарын кижизидиле

алган, завод ону ам-даа бижыг тутушкан.

Заводта 10 бригада бар. Оларын бежи— коммунисттиг күш-ажылды бригадалыг деп аттыг, артканы оо белик ат дээр демиселкип турар.

Ук бригадаларын кижигунери найыралдыг. Оларын аразында орус Галина Пономарева, эстон Калита Юку, украин Александра Лозницкая, хакас Елизавета Малышева, татар Салихова Исмакя, тыва Биченей Суван болган өскө-даа нацияларын төлөөлери бар.

— Социалисттиг чарыкчы оокадаларын күш-ажылды бугуруучулукун өстүрерине, нийтиле бугурулуенин ачыктын бедиричеге мөөнөзүн турарыга улус ажыл-агыйын бугу адираларын ажилдакчыларын СЭКП Төп Комитети кыгыртган. Ол Кийгылары ажылыгыса удурулга бугуруу турар бис—леп, ында партига өте организацианын секретары Галина Тачаева Сайзуу чугаалаан.

Алты заводтун дирекциязы, партига, комсомол болган өскө-даа хөй-нिति организациалары салынган сорулганы күүседиле, продукциянын шынарын экижидерине, ажылчынарын кижизидиле

Нефтилик Соңгу чүкте

СЭКП-ини XXIV съездинин Директиваларында «...Сургут ГРЭС-тин күчүзүн ачылгагы кырып...» деп бижээ.

Тюмень областа Сургут ГРЭС-ти тудуп турар болган оок-биле кады ол ажылдап турар. Ол, стациянын ийи энергоблогу ийи миллиард киловатт-шак хире электри энергияны шагда-на берген. Бо хүннерде 200 мун киловатт күчүлүг үшкү блоку амырдылга киригерине бөлөткенип турар. Оң тудуужулары боттарынын алган хүлээлгелерин күүседилкен, чүл дээрге ында эптел-

ге ажылдары хуусаа бетинде дозулган.

Сургут ГРЭС—чурттуу газ-биле ажылдаар улуг электри станцияларынын бирээни, ол болза Барыин Сибириниң соңгу чүгүнде нефть-газ тывынынын дөгөрнө-биле хөгжүп турар районнарын электри энергиязы-биле бурун хандыгар аргалыг. Оң 1200 мун киловатт күчүлүг бириг ээлчээ 1975 чылда буруну-биле ажылдагы кириер.

Бо чуртукта—Сургут ГРЭС-тиң турбина залында.

(СЭТА-нын фотохрониказы).

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИНДЕН, ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНДАН БОЛГАН ССРЭ-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВУЛЕЛИНДЕН

СЭКП Төп Комитетиниң кижигунери, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң депутаты, Литва-ның Компартиязынын ЦК-ниң бириг секретары, Социалисттиг Күш-ажылды Маайлары Антанас Юозович Сиечкестун 1974 чылдын январь 22-де 72 харымында хөертен мөөнөзүн СЭКП Төп Комитетин, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиуму болган ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели ханы кайжыла-биле дыңдадып тур.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИ

ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУ

ССРЭ-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВУЛЕЛИ

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

НАЙЫРАЛ МИТИНГИЗИ

Январь 22-де Москваның «Свобода» фабриказынга куба революцион 15 чыл оюнга турааскааткан совет-куба найыралдыг митингизи болган.

Совет кижилер куба улустун маайдыг чоруну магаалап, оларын чаа социалисттиг нийтиледил тургузарына чедикширинерине мөрүп турар деп аяа чүве чугаалаанар шунтузу демделеген.

СЭКП ТК-нын Чингине секретары эш Л. И. Брежневтиң Кубага барып кылдыр аян-чоруп дээр, Кубанын садыг төлөзүн Альфонсо Куэто болууну чугаазына демделеген.

СЭКП ТК-нын Чингине секретары эш Л. И. Брежневтиң Кубага баарынын, оок куба улус-биле ужуражышымынанын үнелди Совет Эвилелине бистин бугу улустунун ийи миңишкылар илереттигер деп Альфонсо Куэто түнелдине дугаалаан. Оң аян-чоруп бистин партиаларымыстың болган улустарымыстың аразында акы-дунма бузууну харылаагы улам бижылар деп демделеген.

(СЭТА).

КАДЫ АЖЫЛДАЖЫЛГАНЫ БЫЖЫГЛААР

Январь 22-де Тайбын камгалалык совет Комитетиниң Президиумунун калбак хуралы бооп, аяа Тайбынга ышкышмыдыг күштеринг бугу-делегей конгрессиниң түнелдеринде хобаштыр Комитеттиң сорулгаларын чугаалаан.

Комитеттиң даргазы Н. С. Тихоновтуң иреткелинде ол конгресс бугу-нितिиниң тайбын бижылдарынын эрте-

ажы дээр, азы-бүрү политиктиг болган хөй-нिति күштериниң кады ажылдажылаже чүжүлүп көргөскөн. СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежневтиң конгрессе чугаазы дыка улуг ужуу-дузалыг болган. Л. И. Брежневтиң ол чугаазы болза тайбынныг улустарын хамарышпас болган аймыл чок чорунуң дээрэн чайтылыш чокка, бижы-

биле камгалаларына Совет Эвилелиниң шийтпиритиниң база бир черезини деп делегейге бурунгар депшиятиг хөй-нिति үнелер көрүп турар.

СЭКП-ини XXIV съездинин хулап алганы Тайбын программанын боттандырылыгы бугу талазы-биле адыг кылдыр совет кижилериниң сорулгалы деп хуралдыг киришчилери оокалат демделеген.

(СЭТА).

Бурун шийтпир-биле

Куба Республиканын Экономиктиг кады ажылдажылыгы делегей банкымын болган Делегейниң инвестиция банкымын кижигунеге хулап алган. Экономиктиг кады ажылдажылыгы делегей банкымын болган Делегейниң инвестиция банкымын Чөвүлелериниң Москвага болган ээлчөк чок хуралдарына ол банкыларын кижигунеге Кубанын кирер кузелин илестерген Куба Республиканын чазанын билдирешкенин көргөс, ол дугайында шийтпирин чачыс үнел хулап алган.

(СЭТА).

НАЙЫРАЛДЫ ХӨГЖУДЕРИНГЕ

РИМ. (СЭТА). Италиянын Коммунисттиг партиязынын Төп Контроль комиссиязынын кижигунеге, чурттуу суралыг хөй-нिति ажылдакчы Амброджио Донинге Уаустарын найыралды орденни аяа тыыскан.

Италиянын хөй-нिति-биле Совет Эвилелиниң аразына найыралдыг харылааларын каздырып, бижыларынга улуг салымшынын дээр ол шапнаткаан.

ТК-НЫН ПЛЕНУМУ

РИМ. (СЭТА). Израильдин Компартиязынын ЦК-ниң XI пленуму январынын 17-18-те Тель-Авивке бооп эрткенни мында дыңдады. Египет биле Израильдин ач салганы дугуруушкунуң өзүгээр илестериниң аткаарылыг, партиянын дугайында шийтпирезиниң чүүдүгү деп көрүп аяа доктааткан.

Шериглерин аткааралды дугурууга болза КНО-нун Аймыл чок чорук Чөвүлелиниң Чоокку Чөвүлүгү талазы-биле резолюцияларынын күүсетинин эгеленди. Женевага тайбын конференциянын чедикширинг болурунга тавырышчылыгымын кылдыр ИКП дээрүп турар деп ук шийтпирде демделеген.

ДЕМОКРАТТЫГ ПРОГРАММА

АККРА. (СЭТА). Гананың Национал камгалал чөвүлели Консультативтиг Комитетти тургузар деп шийтпирезин. Аяаа чурттуг Чесектиг күштериниң аныктарынын, профсоюздериниң болган хөжөөкчелер организациаларынын, фермерлериниң, бугурулге эвлериниң, эртемниң болган шажын-чүдүлгенин төлөөлекчилери кирер аяаар. Комитет чазактыг шийтпир болган даштыкы политика талазы-биле эи чугула айтырылларын дугайында саналдарын, сүмделерин ГНК-га белеткен кирип сорулгады. Чонунд калбак кезектериниң төлөөлекчилерин күрүнени угдал-баштаарына хаара тудуп турган. чурттуг политиктиг амырдылган демократчыларын талазы-биле чазак программаны өзүгээр мынды шийтпирин хулап алган.

ИНДИЙ СПУТНИК

ДЕЛИ. (СЭТА). Бо чылдын төлүзүндө совет ракетанын дузазы-биле черин баштайгы индий спутнигин салып түндүр. Ол дугайын ында космос шийчилелдеринин талазы-биле индий болган совет специалисттерин ужуражышымында дыңдаган.

ТЕМЦ ООЖУМНААН

ВАШИНГТОН. (СЭТА). 1973 чылдын сөөлүг кварталында национал экономиканын өзүлдеи билдингир-ле оозумнаан, а чуртталга тудууунда чаа тудуп турар бажынарынын саны дыка эвээжээ деп АКШ-тын салыг министрствозу дыңдаган.

Нинти национал продуктунуң дөрткү кварталда немелде өзүлдеи чүгө-1,3 хуу болган—

ТАРААНЫ УЗУТКАП ТУРАП

БОНН. (СЭТА). Барыин Германиянын монополиялары тараанын өртөө улгаттырар дээр 1973 чылда 1,4 миллион тонна кымыл-тасты узуткап, чок кылган. Ычанган ГФР-де далгадан кылган өшкү-чөм кымылдарын өртөө улам-на улгаттып турар. Солуннарын бир-аанын өртөө улгаттырар, ам удаас далганын өртөө улам-на улгадып, 9-10 хуу арттар деп турар.

Англи чазактын шийтпирин

ЛОНДОН. (СЭТА). Чоокку Чөвүлүгү дөйүн чорудууга-ларынга киржип турган чурттарга боо-чепсек садырын ховардан шийтпирин англи чазак күш чок болдуурар деп шийтпирин хулап алган. Ол дугайында обшвалар палатамында даштыкы херектер министр А. Дуглас-Хьюм дыңдаган.

ШЫН

Акы-дуңма тымга чоңга... Петрусс БРОВНА

Ак-көк хемге ырак черден

Акы-дуңма төрөл чондан

Амыр сөңнеп, холун сунуп,

Аалдап чораан өңнүктөrim.

ЧУРУКТАРДА: үстүндө — Лешини... Петрусс Бровка, үстүндө ийги чурукта... Якутиядан болуп аалчылар, дараалымда чурукта — узбек чогаалчылар, алаанда — чурукта — Хавасияның «Жарки» ансамблинин артистери.

ӨСКЕ СӨӨК ДЕП ЫЛГАЛ ЧИТКЕН, ӨСКЕЛЕШПЕС ТӨРЕЛ ЧОН БИС

Михаил ИСАКОВСКИЙ, Алексей СУРКОВ

ЛЕНИННИҢ ШЫНЫНГА МӨҢГЕ БЕРДИНГЕН

Тергини берге хүрштереси төртүтүнген Ленинчи күштүгү шында хажым дивес. Делегейни, хостагааның камгалаамы Нем болган совет чуртум алдарыма-ла! Делгем шөлдер, агым хемнер, эзимнерлат. Дээрде шашкан белки синнар чоргааралы — Эргини четпес, күштүгү байлак делгеминде Эдмежюкту сымчарган сен, Төрөн чуртум. Чаягыс бүдээ бисти шүптү каттыштырдым. Чаагай тутуң алдарымыс, күжүвүс ол. Коммунизм үезин сен ажыдытың. Хоор чоңуң шүптүзүңа илгесел сен. Бойдуң шүптү — сымдыс ыраа, дааай дуу. Бодааның дел, сенээ бүрүн чагыртканыар. Улау чоңуң чырык хүтү, нзиг чүрээ Улау совет Төрөн чуртум алдарыма-ла!

ӨӨРҮНЧҮҮН

Харым баштыг Олүгенден эгелээштил Каргы бажы Мөдгүн-Тайга сыны чедир Карак четпес, калбак делгем Тыва чурту Кайы хире хууаган-дыр, көрдүр даан. Орус, тыва, казак, хакас, бурят, якут Оон-даа өске аймак-сөөктөн төрөлдөшкөн Аралашпас, барбас, чорбас черивис чок. Ажыл-ишчи найыралдыг совет чоң бис. Ие-чуртун дээди белик хавыгаамы Мениннин өрдөнгөнү кожаалаштыр Улаустарың найыралы улау шаднал Улам кожа чайнай берди, өөрүнчүү! Кандан бажыг акы-дуңма найыралдыг Каш яны аймак-сөөктү каттыштырган Совет чуртун чогаатымы тыва кижжи Солангылыг бедиктерже ужу олур. Василей ТАМДЫН-ООЛ. Тыва АССР-ниң культуразының алдарлыг ажылдакчымы.

Семён ГУДЗЕНКО

САЯНДА ОРУК

Урянхайдан Миусискиже Улажыккай коштар шуушканы Динар туткан бир-ле уруг Тыва ыры шөптү чораан. Орус улау өске чоңуң Очалайын эки билер. Ырак тайга орук черге Бажым кежээ дүжүп ортан Шуушкан коштар хайымында — Шушыне барган орук орта Ленинни танываан чоң Ийи-биле эртин чыткан. Ийи орук белдиринге Ийиң үр-ле көрүп турган. Харын демги аялганы Казы ыраап турган-даа боор. Ленин мичан талыгырже Имирерти кайгылааш, Оорүшкүлүг кедир ойну Оттур көрүп, билеп турган: Идамккай коштар эвес, Ярославль чычааныры Саянда бо орук-биле Чаркыш турар хүнер кедир...

Кенесбай РАХМАНОВ

ЫНАКШЫЛЫМ

Ынакшылыга алыскан оол Ынаа кыска күдүлү бээр деп, Шүлүкчүлөр бижирежиле. Чүү динишчү чүве дээрди... Ынаала-даа чуртум сенка. Ынакшылым хостагааның Делиен болбас дээжини, Дээди-ле дрон олу чүве. Амырдыл коңаазыңа Адыл немен, угурашкан. Акеңи-кежини мидыг улау. Амыралдыг черив-дир сен. Дагалар, хемнер, холу-шөлдер. Дааай шыккаш үнүш-дүжүт Сени ийнеп алган турар Сээн очтун, сээн байлаан! Илдиң күштүгү чуртту элээн Ийиң холдун кижилери Муңгараар деп чүве билбес, Буяныңлар бүдөш-дир. Оскен чуртум, найыралдың Оорүшкүлүг улау сен! Сепээ ыпаам төдүн дивес, Сээн-биле кадры чорур.

АЛГАН ТУР БИС

Чүс-чүс чүрек элтиг турда. Чүү-даа чүве дескешес-тир. Хоорай, суурлар, комбинаттар Хууаустан бедип үнү. Аккан хем лег дамыралганай Найыралды алган тур бис. Артыгы-сыны элгертенген. Абазаны алдан эркен Афталымың уази орук! Ада-чуртче челиң кирди. Чоңуң бажыг найыралың Чоргааралдыг алган тур бис. Аалымыс — СССР-ниң Алыс күжү — найыралды Дешнигелгиг хөгжүдөвис Тенкижи деп үнелээр бис. Аас-кежини шаңаап-сөңсөан Найыралды алган тур бис. Ондар ОХЕМЧИК.

КЫЗЫЛДАН

18.00 — Телемедээлер. 18.10 — Уругтарга. «Одүтмоннай, хаданалопнай болган чорүрүл», 18.20 — «Амык гвардия», Дамчыдылга. 18.50 — Телефильм. 19.20 — Телемедээлер. 19.35 — Чаралдар, реклама.

МОСКВАДАН

19.40 — Онүчү телеоргузуг. «Эңи бригада». Ураң-чечен телефильм. I-и сериясы, 20.45 — Онүчү телеоргузуг. «Делегейиниң улаустарыңдын ураң чогаалдыгымыс».

КЫЗЫЛДАН

21.20 — Телемедээлериниң тускай үндүрүлгези.

МОСКВАДАН

21.40 — Латви СССР-ниң ураң чүү мастерлериниң кооперти. 23.00 — 23.30 — «Уе». Информастыг программа.

БЫЗЫЛ, Шетинки-Кравченко студиячу, бажы № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторунуң 24-63, редакторунуң оралакчыларының 35-24, пропаганда кылдының 23-54, харыскалгалыг секретарының 23-35, партияжи амырала кылдының 37-13, культура кылдының 23-54, кезээ ажыл-атый кылдының 21-47, үнетшүр кылдының 22-64, чага кылдының 41-27, информация база совет тургузуг кылдының 20-60, булгаал-терияны 31-75, корректорларыны 27-41. Солуң келбейн баргаанда 32-75 телефонче долгаар.

СУМУДАН КЕЛГЕН ООЛ

(Узунду)

Ол араамыңда чыл эрткен, завод улам күштегени, чаача машиналар-биле дөртүтүнген, оол колдотканын беш чыл илалың күссөдирин дөш хүрешке кодурап, бажыг сыйлаан. Ам Багда элөөн ирени болган шөнер ажилдарыңы дагаар аларган болган ол ила-ла шору күссөдир турган. Бир катан Василий Исакович боду ону мактаан: — Ораалдык-ла көр, сен терде шору кижжи болур-дур сен. Цехтиң начальниги ажылчын бүрүзүң билер, ыма канчаар ажылдап турарың, кымага харыскалгалыг үүлениң бүдүрүп болуруң, а кымага болбазың деп чүвени шүптүзүң билер кижжи-дир. Василий Исаковичде мындыг доктаамал чад бар: калдыг-бир станоктуң чынынга келгени, ону илал-чөптөйдиг көрүп, кынап алгаш, он дараазыңа баар, пекте бүгү станоктарыңың аштар кезир. А бир-ийи хүнер эртен соонда, бүдүрүлгө хурамынга келгени, ыма канчаар ажылдап турарың, кымың станокту хирлиңи, аштаргымааның, ыма машинаның долу күш-биле аштаргытайы турарың, кымың станоктуга бир кезек элэй бергениң чугаалап бээр. Ону чугаалаарда, ол бүгү чүгө чыгыс боду буруу-дур чүве мынкан, мээң чедир көрбөзүм ол-дур ийиң дөөн шыккаш, шак ыңчаар айтыр. Ону мастерлер ыңчааш, түс бүрү-ле элениң оураарлар: станокту алтпай, сөгитпезе хоржок-тур, оон башка черде эчкөк чүвө-дир... Василий Исаковичиниң макталың бедик үнелээр турган. А Боду «шору кижжи болур-дур сен» деп оон мактаалыңга чоргааран, оон сөзүңе бир-ле идегел-биле бердирер турган. Ыңчаала-даа бир катан, чугула кезек бүдүрүңге Боду чааг кылдыкан. Көөктү бүдүрүп, ону хынааш, моторлер чегине чорудар турган, а бо удаада далаашкан, шыны хынавайың чорудукаан. Дараазында Доржу бүргей берген келген болган Бадже көрбөзүң ораалдашкан. Боду оон улаурун тыпшаан. Дүпте чөмөншү чоруруңду мурунчу, Баджың чынында чыл үрлөңиң көөктү Доржу салган, талыттыгымы дүлөй үр-биле чугаалаттыңаң! — Мээң станогумдан мындаг бужар каяк-даа үнмөш чүвө... Бодуң кылган ажылың билбей, Боду айтырган: — Чүү боду бергени ол илал-ч? — Мээң станогумду болган мөш бужартадыкчыныңың кор даал! — деп, Доржу барыска алтыра калган, хая көрүтүп, ол уу-биле үнүң сөрүлгөн. Боду секетти сөгирин алган, өрөдөкчидиниң шыкың хынашкан, чыдагааның биле, хайыккан. Ол араамыңда Василий Исаковичиниң үнү артында дыңдаган: — Ол канчан кашкалың оо ийиң? Бодуңуң мастериниң

Өңнүктөриңиң шүлүктөри

Аравысты хемнер, дагалар дуглаар. Ак хар шыккан Сибирь кежир. Урал ажыр хаалып чанымыз-ла-даа, Утүндүрбас өңнүктөриңиң мен — деп, Степан Шипачёвтуң шүлүкү бистиң номчулгучларымыс коңуң эки билер. СССР-ниң Күрүмө шаңдалыңың лауреаты С. П. Шипачёвтуң «Уагү-Хем», «Кызылга», «Тыва өңнүктөриңиң», «Делүтатка», «Хүргүлес», Ленинни шаңдалың лауреаты Александр Прокофьевтиң «Азияның төвү», «Саян», «Шумовтарда богу шуугазыңың», «Белоруссияның улустуң чогаалчымың Петрусс Бровка-ниң «Акы-дуңманымыс», «Чаягыс катан Саян ажил көрбөзү мен», «Хуу», Хойлар, Кадарчы, «От — кидис борт дег», Якутияның чечен чогаалчымың үндөзлөкчидиниң бирээни Серафим Эдальдиң «Эңи, тыва чоңуң», хакас

«ПИОНЕР»: «Бешки уадуң» 9.00, 10.50, 14.55, «Любовь Яровая» 12.40, 16.40, 18.30, 20.40 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Чиншолдоно» 10.00, «Т. П. Шаповалов мен мен» 15.00, 16.55, 18.50, 20.45 шактарда. «ВОСТОК»: «Хооуун хому-даалар» 15.00, 18.40, «Джо-Хила» 16.50, 20.30 шактарда. «ЭНЕРГЕТИК»: КУЛЬТУРА БАЛЫҢЫНГА: «Адыр, ма!» (1-3-төкөстөрү) 16.30, «Кылаң дош» 18.00, 20.00 шактарда.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: 166700 Кызыл, Шетинки-Кравченко студиячу, бажы № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторунуң 24-63, редакторунуң оралакчыларының 35-24, пропаганда кылдының 23-54, харыскалгалыг секретарының 23-35, партияжи амырала кылдының 37-13, культура кылдының 23-54, кезээ ажыл-атый кылдының 21-47, үнетшүр кылдының 22-64, чага кылдының 41-27, информация база совет тургузуг кылдының 20-60, булгаал-терияны 31-75, корректорларыны 27-41. Солуң келбейн баргаанда 32-75 телефонче долгаар.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлөдөниң Поч үндүрер чер, полиграфия болган ном садымын талазы-биле аргалыктың типографиясы (Кызыл Шетинки-Кравченко студиячу, бажы № 1), ТС-00338